

Михайло ХОДОРОВСЬКИЙ

**ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ-МУЗЕЙ
ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА УКРАЇНИ: ІСТОРІЯ,
ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА, СЬОГОДНІШНІ РЕАЛІЇ**

Великий князь київський Ярослав Мудрий заснував при Софійському соборі першу бібліотеку. Ця унікальна колекція рукописних книг не збереглася до нашого часу. Відродженою бібліотекою Ярослава Мудрого подеколи називають нині Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України, який розташовано на території Національного заповідника “Софія Київська”, в приміщенні колишньої бурси – архітектурної пам’ятки XVIII ст.

Архів-музей – одне з найбільших архівосховищ Європи літературно-мистецького профілю. Створенню цієї установи передували пропозиції, побажання громадськості, творчих спілок, які підтримали клопотання Архівного управління при Раді Міністрів УРСР щодо організації центру збереження культурної спадщини.

Зокрема, Правління Спілки письменників України в особі письменників О. Гончара та П. Загребельного у листі від 5 березня 1965 р. звернулося до заступника Голови Ради Міністрів УРСР П. Тронька з пропозицією “...збудувати в центральному районі Києва Державний республіканський літературний музей-сховище, передбачивши в ньому читальні зали, приміщення-сейфи для зберігання класичної рукописної спадщини, найсучасніші книгосховища”¹. О. Гончар і П. Загребельний від імені Правління СПУ знову порушили це питання у листі від 8 січня 1966 р. до Голови Ради Міністрів УРСР В. Щербицького: “...найдоцільніше використати під музей старовинне приміщення на території Софійського заповідника, що його займає зараз Центральний історичний архів УРСР (Володимирська, 22-а) ... Правління Спілки письменників України просить Раду Міністрів Української РСР:

1. Прийняти постанову про створення Державного музею української літератури й мистецтва.

2. Затвердити структуру і штати Державного музею української літератури й мистецтва.

3. Закріпити за Державним музеєм української літератури й мистецтва приміщення Центрального історичного державного архіву УРСР (Володимирська, 22-а), яке зараз звільняється”².

4 травня 1966 р. постановою № 357, прийнятою Радою Міністрів Української РСР, було створено Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва УРСР. На виконання цієї постанови керівництво Архівного управління 13 травня 1966 р. сформувало дві робочі групи. Першій з них, у складі С. Пількевича (керівник), І. Бутича, П. Кириченка, М. Савченка, І. Косарева і представників Міністерства культури та творчих спілок республіки, доручалося до 1 червня 1966 р. розглянути структуру, штати ЦДАМЛІМ УРСР, другій, у складі М. Тесленка (керівник), В. Коновало-

вої, М. Місермана, Г. Рибалки та представників згаданого міністерства і творчих спілок, було доручено в той же термін розробити Положення про архів-музей³.

Згідно з наказом начальника Архівного управління від 27 липня 1967 р. ЦДАМЛМ УРСР розпочав свою діяльність з 1 серпня 1967 р. і розміщувався в приміщенні колишньої бурси. Згаданим наказом директором архіву-музею було призначено Л. Проценко⁴. Відповідно до штатного розпису, затвердженого 31 липня 1967 р., адміністративно-управлінський персонал архіву-музею становив 3 одиниці, відділ комплектування і обліку документальних матеріалів – 4 одиниці, відділ фондів – 3 одиниці.

Постановою Ради Міністрів Української РСР від 27 серпня 1968 р. № 451 Архівному управлінню за погодженням з Міністерством культури УРСР і творчими спілками республіки доручалося затвердити Положення про Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва УРСР. Цією постановою міністерства і відомства УРСР було зобов'язано передати до архіву-музею документальні матеріали, що стосуються його профілю, які до того часу зберігалися в музеях, бібліотеках, інших установах. Згадана постанова також обумовлювала, що надалі всі документи діячів української літератури і мистецтва зберігатимуться в Центральному державному архіві-музеї літератури і мистецтва України.

28 листопада 1968 р. Архівне управління затвердило Положення про ЦДАМЛМ УРСР, яке визначило склад його документів, джерела комплектування, основні завдання установи. ЦДАМЛМ УРСР мав виконувати також не властиву архівам функцію музейної установи. Щодо цього в Положенні зазначено: "...створює на основі документальних матеріалів архіву-музею експозиції, з вільним доступом відвідувачів, за допомогою яких розв'язує завдання науково-освітньої та ідейно-виховної роботи серед трудящих"⁵.

Перші надходження друкованих видань започаткували при ЦДАМЛМ УРСР науково-довідкову бібліотеку. Отже, було створено багатопрофільну установу (архів, музей, бібліотека), яка за своєю структурою не мала і не має до сьогодні аналогів у архівній практиці.

Серед перших працівників ЦДАМЛМ УРСР – С. Попель, М. Філоненко, К. Єрмоленко, С. Забужко, І. Аكوпова, М. Новиченко, Г. Панківська, Г. Міхнушова. Велику організаційно-практичну роботу проводила перший директор ЦДАМЛМ України Л. Проценко.

У 1967 р. до архіву-музею надійшло на державне зберігання 845 кг архівних документів (надалі підрахунок нових надходжень почали вести в одиницях зберігання). Із Центрального державного історичного архіву, м. Київ до ЦДАМЛМ УРСР було передано фонди Т. Шевченка, Б. Грінченка, Л. Яновської, З. Тулуб, з Державного архіву м. Києва – фонд Всеукраїнського державного польського театру та ін., із Центрального державного архіву вищих органів влади та управління – фонд Кооперативного видавництва пролетарських письменників "Гарт". Загалом таких документів було отримано з інших архівосховищ обсягом до 2 000 од. зб.

"Будуть в цьому приміщенні і ювілеї, і зустрічі, і перерізання стрічок при відкритті експозиції музею, – писала Л. Проценко, – але назавжди залишиться за ним основне завдання – збирання документальних матеріалів

лів. Архів-музей має добрих друзів, які допомагають йому в збиранні документів порадами, конкретними діями: О. Гончар, Г. Кочур, О. Засенко, М. Шумило, дружина Остапа Вишні (В. Маслюченко-Губенко. – М. Х.), Л. Коваленко. За півроку встановлено контакти більш як з 150 особами⁷⁶.

З метою забезпечення збереженості нових надходжень 16 жовтня 1967 р. було виділено сховище для документів ЦДАМЛМ УРСР. Цього ж року було складено список установ і організацій, документи яких підлягають прийманню на державне зберігання до архіву-музею. Однак пріоритетним напрямком діяльності ЦДАМЛМ УРСР на першому етапі залишалось комплектування документами особового походження.

У 1974 р. були складені списки фондоутворювачів, документи яких можуть протягом 15–20-ти років збагатити джерельну базу архіву-музею. Вжиті заходи виявились ефективними. У 1974 р. на постійному зберіганні в архіві-музеї перебували 75,4 тис. од. зб., у 1981 р. – 129,8 тис. од. зб., у 1984 р. – 162,4 тис. од. зб.

Починаючи з другої половини 1970-х рр. магістральний шлях діяльності ЦДАМЛМ УРСР визначали досвідчені архівісти – директор (1977–1999) М. Крячок, заступник директора (1976–1995) З. Сендик. Поряд з документами особового походження значно зросли обсяги надходжень управлінської документації. За свідченням М. Крячка, було налагоджено “діяльність госпрозрахункового відділу з упорядкування на науковому рівні документів в установах, організаціях, творчих спілках профілю комплектування ЦДАМЛМ УРСР”⁷⁷.

У 1983 р. на державне зберігання до архіву-музею передали документи 67 установ і організацій. Упродовж наступного десятиліття таких установ і організацій стало чи не вдвічі більше. Однак рішенням колегії Головархіву України від 12 жовтня 1994 р. зі списку джерел комплектування ЦДАМЛМ України були вилучені й передані до Державного архіву м. Києва культурно-мистецькі заклади, що фінансувалися за рахунок міського бюджету. В наступне п’ятиріччя зі списку джерел комплектування були виключені організації, що припинили свою діяльність або були реорганізовані, зокрема перетворені на структурні підрозділи інших організацій.

На нинішньому етапі на постійному зберіганні в архіві-музеї знаходяться фонди 115-ти установ і організацій (113 326 од. зб.). За хронологією слід спочатку згадати фонди дореволюційних установ і організацій з постійним складом документів: Київського товариства старожитностей і мистецтв, Київського відділення Російського музичного товариства, Дирекції Київського постійного театру, Київського відділення Імператорського російського музичного товариства, Київського товариства заохочування художників, Лук’янівського народного дому, Житомирського російського драматичного товариства та ін.

До цієї категорії належать також фонди установ і організацій, які припинили свою діяльність наприкінці 1920-х – у 1930-х рр.: Асоціації художників “Червона Україна”, Української державної філармонії, Всеукраїнського кооперативного трудового товариства “Художник”, видавництва “Гарт”, “Західна Україна”, “Художня література”, журналу “Мистецька трибуна” та ін.

Більшість фондів установ і організацій були започатковані у другій половині минулого століття і продовжують поповнюватись у наш час. Серед них – фонди Комітету із Національної премії України ім. Т. Шевченка, Фонду культури, державного підприємства “Українське агентство з авторських і суміжних прав”, Національної філармонії, творчих спілок – архітекторів, журналістів, кінематографістів, композиторів, письменників, художників, театральних діячів, а також театрів, танцювальних, хорових колективів, оркестрів, концертних об’єднань, цирків, кіностудій, видавництв, редакцій газет, журналів та ін. У них сконцентровані стенограми, протоколи засідань, нарад, з’їздів, документи про проведення декад, тижнів, днів української культури як у колишніх союзних республіках, так і в зарубіжних країнах, про відзначення ювілеїв та увічнення пам’яті діячів літератури і мистецтва, видавничі тематичні плани, внутрішні рецензії, рукописи літературних творів, не спотворені цензурними купюрами, листування, ілюстрації та ін.

Складовою джерельної бази архіву-музею є 1 269 особових фондів діячів культури (172 174 од. зб.). Високомистецькі зразки української класики зосереджені в особових фондах письменників Т. Шевченка, Л. Боровиковського, Б. Грінченка, К. Думитрашка, І. Нечуя-Левицького, І. Франка, Марка Черемшини, П. Чубинського, Л. Яновської, діячів театру М. Кропивницького, С. Тобілевич, композиторів К. Стеценка, М. Тутківського, композитора та історика М. Аркаса, художників Г. Дядченка, І. Їжакевича, Ф. Красицького, Ю. Маковського, архітектора П. Альшина, в родинних фондах Алчевських, Язєвих, Требінських, Стадників, Шиповичів, Беретті та ін.

Найповнішим за обсягом і змістом матеріалів є особовий фонд П. Тичини, в якому зберігаються автографи його віршів, опублікованих у збірках “Плуг”, “Вітер з України”, “Чуття єдиної родини”, “Сталь і ніжність”, “Перемагають і жить”, “І рости, і діяти”, поем “Шевченко і Чернишевський”, “Сковорода”, листи, документи про громадську діяльність, фотографії, образотворчі матеріали та ін.

Події українського громадсько-політичного, культурного життя ХХ ст. висвітлюють документи особових фондів митців різних поколінь: письменників Б. Антоненка-Давидовича, М. Бажана, А. Головка, О. Гончара, письменника і кінорежисера О. Довженка, І. Драча, В. Еллана-Блакитного, М. Зерова, Г. Косинки, М. Куліша, А. Малишка, І. Микитенка, Б. Олійника, Остапа Вишні, П. Панча, Л. Первомайського, В. Підмогильного, Є. Плужника, В. Поліщука, М. Рильського, В. Симоненка, Ю. Смолича, В. Сосюри, М. Стельмаха, В. Стуса, братів Гр. та Г. Тютюнників, В. Чумака, Ю. Яновського та ін.; перекладачів Є. Дроб’язка, Г. Кочура, Б. Тена; скульпторів і архітекторів О. Вербицького, В. Заболотного, В. Бородая, Г. Петрашевич, скульптора, кінорежисера, драматурга І. Кавалерідзе; художників О. Богомазова, А. Горської, М. Глушенка, М. Дерегуса, В. Єрмилова, В. Зарецького, В. Касіяна, А. Петрицького, М. Приймаченко, О. Хвостенка-Хвостова; композиторів О. Білаша, Б. Лятошинського, братів Г. та П. Майбородів, І. Карабиця, П. Козицького, Л. Ревуцького, представників театральної династії Юрив, режисера і актора В. Василька, акторів Є. Пономаренка, Б. Романицького, Н. Ужвій, співаків Б. Гмирі, М. Донця, І. Паторжинсько-

го, В. Яременка, бандуристів, кобзарів А. Бобиря, П. Носача, М. Опришка та чимало інших.

В архіві-музеї зберігаються особові фонди науковців: істориків О. Андрієвського, І. Каманіна, М. Ткаченка, С. Юшкова, літературознавців О. Білецького, Г. Вервеса, М. Гудзія, М. Жулинського, Л. Коваленка, Г. Майфета, Л. Новиченка, Є. Шабліовського; бібліографів М. Плевака, Ю. Меженка; мовознавців Й. Багмута, П. Горещького, М. Грунського, М. Жовтобрюха; мистецтвознавців І. Врони, Л. Владича, П. Мусієнка; музикознавців В. Довженка, Л. Кауфмана, С. Павлюченка; театрознавців П. Руліна, О. Киселя, Й. Кисельова та ін.

У перші роки існування архіву-музею відомий архівіст, археограф І. Бутич передав до нього на державне зберігання невелику частину Празького архіву: друкарські відбитки зразків вітчизняної книжкової графіки, які впродовж 1920–1930-х рр. зберігались в українських установах тогочасної Чехо-Словаччини. Набагато пізніше, вже за часів незалежності нашої держави, розгорнулось інтенсивне комплектування документами зарубіжної україніки. З Австралії, Бразилії, Великобританії, Канади, Латвії, Німеччини, Росії, США, Франції, Чехії одержано матеріали більш як 60-ти представників української діаспори: письменників Е. Андієвської, І. Багряного, І. Барки, В. Вовк, В. Некрасова, О. Ольжича, Р. Рахманого, У. Самчука; художників Л. Морозової, М. Радиша; скульпторів І. Капшученка, М. Парашука; композиторів І. Весоловського, А. Дербиша; танцюриста, хореографа, кінорежисера В. Авраменка та ін. При цьому чимало нових надходжень з-за кордону потрапляють до архіву-музею завдяки співпраці з Державною службою контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України.

До колекції, переданої І. Бутичем, пізніше додалися колекція народних пісень, зібраних Г. Ячницьким (1897–1919) та велика за обсягом збірка екслібрисів, зібраних Р. Олексіївим, а також комплекс документів “Український некрополь”. У 1992 р. в архіві-музеї було сформовано колекцію документів, що надійшли з відомчих архівів прокуратури, суду та органів КДБ УРСР, переважно в копіях. Ідеться про агентурні донесення до репресивних органів про О. Довженка, кримінальні справи, протоколи допитів учасників правозахисного руху О. Заливахи, І. Калинця, Г. Кочура, Л. Лук’яненка, В. Стуса та ін.

До 2001 р. в архіві-музеї зберігалася колекція під назвою “Матеріали діячів західноєвропейського мистецтва і літератури XVI–XIX ст.”. Ці документи були передані до архіву-музею у квітні 1973 р. з бібліотеки Київської консерваторії, куди вони, у свою чергу, потрапили як переміщені з Німеччини. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 18 вересня 2001 р. № 1202 “Про вилучення документів з Національного архівного фонду та передачу їх урядові Федеративної Республіки Німеччини” 5 119 од. зб. цієї колекції було передано до Державної бібліотеки в Берліні. Німецька сторона погодилася залишити в архіві-музеї 34 од. зб.: музичні твори М. Березовського, Й. Ельснера, зібрання народних пісень І. Прача та ін. Мікрофільм усіх інших матеріалів колекції нині зберігається в архіві-музеї як складова частина НАФ України.

Бібліотечний фонд ЦДАМЛМ України налічує 103 474 книги, 78 042 примірники журналів, 2 422 підшивки газет. Особливістю науково-довідкової бібліотеки архіву-музею є те, що вона сформувалася переважно на основі приватних колекцій. Зібрано понад 7 тис. книг з дарчими написами. Серед раритетів – Біблія, видана у XVIII ст., прижиттєві видання “Кобзаря” Т. Шевченка (1860), “Чорної ради” П. Куліша (1857). Серед друкованих видань особливо зворушують прошиті кулями “Вершники” Ю. Яновського, знайдені на полі бою в загиблого бійця Андрія Ткача, “Райдуга” В. Василевської, що читалась і перечитувалась у військовому шпиталі.

Музейний фонд ЦДАМЛМ України (20 751 музейний предмет) широко представлений у комплексі меморіальних кабінетів діячів української культури. Виставкові зали прикрашають полотна М. Глуценка, Г. Дядченка, Т. Жаспар, Д. Жудіна, І. Їжакевича, Ф. Красицького, В. Масляникова, М. Мурашка, В. Овчинникова, К. Трохименка, серія портретів діячів культури роботи І. Тартаковського, скульптурні погруддя Г. Сквороди (скульпт. І. Кавалерідзе), О. Довженка (скульпт. В. Мухіна).

Експонується також скульптурне погруддя видатного українського історика, археолога, архівіста В. Антоновича. У 1890 р. цей високомистецький твір за ініціативою одеського відділення “Громади” коштом мецената В. Тарновського виготовив італійський професор різьбярства Луїджі Йоріні. За радянських часів погруддя В. Антоновича було понівечене й облите фарбою. Працівникам архіву-музею вдалося відшукати твір Л. Йоріні на території “Софії Київської”, згодом він був відреставрований скульптором Б. Микитенком.

Увагу відвідувачів привертає альбом зі зразками автентичних вишивок, які прикрашали сорочки корифеїв українського театру XIX–XX ст. І. Карпенка-Карого, М. Заньковецької, М. Садовського, П. Саксаганського, зібраних актрисою театру і письменницею С. Тобілевич.

На музичних вечорах в архіві-музеї звучать гітара В. Сосюри, а також баян А. Малишка і фортепіано П. Майбороди – свідки творчої співдружності композитора і поета, авторів багатьох популярних пісень, зокрема “Пісні про рушник”.

Збереженість архівних документів, друкованих видань, музейних предметів у ЦДАМЛМ України забезпечують спеціальні сховища, які мають відповідне обладнання: металеві стелажі з легкопересувними полицями, відповідні засоби пожежегасіння. Систематично здійснюються перевірка наявності та аналіз фізичного стану архівних документів, книг, журналів, газет, музейних предметів. У разі незадовільного фізичного стану нових надходжень їх реставрують у лабораторії забезпечення збереженості документів.

Щорічно працівники ЦДАМЛМ України здійснюють підготовку понад 15-ти документальних виставок, персональних і тематичних. Їхнє відкриття відбувається за участю державних і культурних діячів не тільки в архіві-музеї, але й у Будинку Уряду України, Національному палаці “Україна”, Національній опері України, Палаці мистецтв “Український дім”, Будинку вчених НАН України, Київському міському Будинку вчителя.

За останні роки за ініціативою Державного комітету архівів України на базі архіву-музею створено ґрунтовні експозиції за участю інших архівних установ, присвячені визначним подіям в житті українського народу, нашої держави: “Українці на терені Росії”, “Нашого цвіту – по всьому світу”, “Українсько-німецькі історичні зв’язки”, “Українсько-чеські історичні зв’язки”, “Щедрий вечір, добрий вечір”, “Тузла – земля українська”, до 70-річчя Голодомору в Україні (1932–1933), до Дня проголошення незалежності України, до 60-річчя визволення Києва від нацистів, до 60-річчя переселення кримських татар, “Скарби, повернуті народу України” та ін.

Чимало виставок підготував Літературно-меморіальний будинок-музей письменника О. Корнійчука (ЛМБМК), який відкрився у 1975 р. в селі Плюти Обухівського району Київської області на засадах філіалу ЦДАМЛМ. Експозиція ЛМБМК висвітлювала життєвий шлях, літературну творчість і громадську діяльність О. Корнійчука та його дружини, письменниці В. Василевської. У 1999 р. на базі будинку-музею було створено відділ “Літературно-мистецькі Плюти” з більш широким колом діяльності. Цей структурний підрозділ виконує роботу зі збирання і використання матеріалів, пов’язаних з життям і творчістю діячів української культури, які жили і працювали на Обухівщині. Серед найвідоміших заходів відділу – організація щорічного літературно-мистецького свята “Весна в Плютах”.

Документи ЦДАМЛМ України використовуються в наукових, соціально-культурних цілях. Співробітники архіву-музею здійснюють інформування зацікавлених установ та організацій про матеріали з актуальної тематики, виконують тематичні запити та запити соціально-правового характеру, готують статті, публікації, радіо- та телепередачі. На основі джерельної бази архіву-музею видано документальні збірники: “З архіву П. Г. Тичини” (1990), “Из эпистолярного наследия В. И. Вернадского” (1991), “Параджанов С. Злет, трагедія, вічність: Твори, листи, документи, спогади” (1994), “Олександр Довженко. Зачарована Десна. Кіноповість. Щоденник” (1996), “Збережемо тую славу. Громадський рух за увічнення історії українського козацтва в другій половині 50-х – 80-х рр. ХХ ст.” (1997), “Тернистим шляхом до храму. Олесь Гончар в суспільно-політичному житті України 60-х – 80-х рр. ХХ ст.” (1999).

Нині відповідно до розпорядження Держкомархіву України від 31.03.2008 р. № 01–625 “Про виконання Плану спільних заходів Державного комітету архівів України та Федерального архівного агентства Російської Федерації” здійснюється підготовка нового видавничого проекту. Йдеться про створення спільно з російськими архівістами та співробітниками Державного архіву Служби безпеки України документального збірника “Повість полум’яних років Олександра Довженка”.

Документи архіву-музею видаються для вивчення до читального залу. Пошук документів полегшує система каталогів. У ЦДАМЛМ України вперше серед архівних установ було створено автоматизовану інформаційно-пошукову систему, електронні бази даних якої містять відомості про документи стосовно 38 798 осіб. Підготовлено і видано два випуски Путівника по фондах ЦДАМЛМ України (2003, 2005).

Архів-музей діє і як методичний центр, надаючи кваліфіковану допомогу творчим спілкам, іншим літературно-мистецьким установам в органі-

зації діловодства, науково-технічному впорядкуванні документів, здійснює контроль за дотриманням відповідних нормативних актів щодо приймання документальних матеріалів на державне зберігання.

Сьогоднішні реалії архіву-музею позначені й певними проблемами. Так, у попередні періоди питання розподілу архівів видатних діячів культури між державними установами вирішувалось на урядовому рівні. Зокрема, окремими постановами Ради Міністрів УРСР від 13 липня 1972 р., 26 травня 1975 р., а також від 6 вересня 1975 р. до ЦДАМЛІМ були передані архіви О. Корнійчука, В. Василевської, П. Тичини. Від часу утворення Літературного музею великі документальні зібрання почали потрапляти і до цієї установи. Йдеться, зокрема, про унікальну колекцію матеріалів поета М. Терещенка, архів одного з найвідоміших українських перекладачів М. Лукаша. Умови їхнього зберігання у цьому музеї викликали занепокоєння громадськості, що знайшло своє відображення у пресі.

Необхідно визначитися з творчою документацією, яка залишається у відомчих музеях. Так, не відповідають існуючим вимогам умови зберігання документів у музеях Національної кіностудії художніх фільмів ім. О. Довженка, Національного театру російської драми ім. Лесі Українки. На думку фахівців архіву-музею, настав час щодо створення координаційної ради з представників Держкомархіву України та Міністерства культури та туризму України з проблем формування Національного архівного фонду.

Щорічні звіти, кількісні показники про досягнуті результати живляться самовідданою працею фахівців, безпосередніх виконавців накреслених завдань. У різні роки на різних посадах чимало прислужилися архіву-музею С. Белевич, Р. Боднар, А. Булгакова, В. Вервес, Н. Возна, М. Воробйов, С. Гальченко, Г. Духновська, С. Іллічевський, А. Калабаліна, Т. Ковальова, Р. Корогодський, С. Куш, Т. Мацан, М. Савчук, П. Свергіна, С. Слюсар, В. Толстов та ін. Набули досвіду, творчої зрілості ті, хто прийшов на зміну старшому поколінню: В. Авраменко, О. Алексеєнко, В. Заремба, О. Ловчинська, Т. Мальярчук, Т. Назаренко, Н. Павленко, О. Павлова, О. Рачковська, С. Руденко, Т. Снежкова, Л. Третякова, Т. Хардаєва, Л. Харалампова, В. Шепелюк та ін. ЦДАМЛІМ України не схибив з обраного шляху під орудою нових керівників – директорів Ю. Кулініча (1999–2005), Л. Скрипки (з 2005).

У професіоналізмі, згуртованості колективу, спадкоємності поколінь вбачаємо запоруку подальшої успішної діяльності унікальної за структурою і джерельною базою багатопрофільної установи – Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України.

¹ ЦДАМЛІМ України, ф. 590, оп. 1, од. зб. 607, арк. 6.

² Там само, од. зб. 649, арк. 2.

³ ЦДАВО України, ф. 14, оп. 2, спр. 1919, арк. 2.

⁴ Там само, арк. 99.

⁵ ЦДАМЛІМ України, ф. 673, оп. 1, од. зб. 19, арк. 7.

⁶ Там само, од. зб. 17, арк. 3.

⁷ *Крячок М.* Слово про архівіста, що передчасно пішов з життя // Студії з архівної справи та документознавства. – 1999. – Т. 4. – С. 216.

Khodorovskyi M.

**The Central State Archives and Museum
of Literature and Arts of Ukraine:
History, Source Base, Current Situation**

The article reflects the history of establishing the Central State Archives and Museum of Literature and Art of Ukraine, its main foundations and the structure of the source base. Special emphasis is made on CSAMLAU activities in terms of popularization of the archival documents as well as the top-priority issues to be immediately solved.